

Sweco

Oslo, 13. desember 2024
Ansvarlig partner: Anja Jonassen

MANDAT til sakkyndigutredning av reinbeitedistrikt 41 Beáskádes

1. Innledning

Saken gjelder reinbeitedistrikt 41 Beaskades.

Det vises til «Prosjektbeskrivelse med konsekvensutredningsprogram» 22.04.2024 side 21 hvor det heter at:

«Konsekvensutredningen skal følge metodikken gitt i Miljødirektoratets veileder M-1941 (2023) og Statens vegvesens håndbok V712 (gjelder reindrift).»

I epost 12.12.2024 fra Sweco ved Risten-Marja Inga hvor det foreslås følgende agenda:

- *Gjennomgang av reindriften i dagens situasjon*
  - *Organisering distrikt 41*
  - *Gjennomgang av reindriftskartet (beitebruk og driftssituasjon vår/høst, flytting til og fra sommer-/vinterbeiter)*
  - *Forhold i midtre sone (gjerdeanlegg, sperregjerder, sammenblandinger mv)*

- *Erfaringer med Statkrafts aktivitet i dagens situasjon*
  - *Drift og vedlikehold Alta kraftverk (vannføring, dammen, portalbygget, mv)*
  - *Drift og vedlikehold Stillavegen (trafikk, stenging, brøyting, menneskelig aktivitet, mv)*

- *Samlet belastning i dagens situasjon*
  - *Konkrete inngrep og påvirkninger distriktet/siidaene opplever at har særlig påvirkning på samlet belastning i dagens situasjon?*
  - *Prosjekter under planlegging Sweco bør være klar over?*

- *Vurdering av mulige virkninger for reindrift av A3*
  - *Hvilken påvirkning forventer dere at prosjektet med innstallering av aggregat 3 kan få (områder med påvirkning, hvilken type påvirkning), osv?*
  - *Hvordan vurderer siidaen mulige dominoeffekter opp mot andre siidaer/distrikt?*

- *Skadereduserende og kompensierende tiltak*
  - *Gjennomgang av tiltak*
  - *Andre aktuelle tiltak?*

- *Annet/eventuelt*

Vi mener agendaen ikke er fullt ut dekkende for å finne konsekvenser og avbøtende tiltak.

1.2 Kort om faktisk bakgrunn

Bakgrunnen for utredningsbestillingen er at det planlegges installering av et tredje aggregat i Alta kraftverk. Aggregatet er under bakken. På bakkeplan forventes endringer på Statnett SF trafostasjon. Ny kabel legges under bakken og opp i dagen til trafostasjonen.

1.3 Kort om rettslig rammer for konsekvensutredninger

Mandatat er utarbeidet med bakgrunn i forskrift om konsekvensutredning 21.06.2017 og SP 27, jf SP 2.

Utvidelser og endringer av dammer og tilhørende anlegg er omfattet av reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 14, jf forskrift om konsekvensutredning §§ 6 til 8, jf vedlegg 1 nr 30, jf nr 15 vannkraftverk med årlig produksjon over 40GWh. Forskrift om konsekvensutredning av 2017 er fastsatt ved kgl.res. 21.06.2017 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven), jf kapittel 14.

Forskrift om konsekvensutredning er en inkorporering av EØS-avtalen vedlegg XX Miljø 1a (direktiv [2011/92](#) som endret ved direktiv [2014/52](#)) og nr. 1g (direktiv [2001/42](#)).

Tiltaket skal vurderes i samsvar med Norges EØS-traktatforpliktelser, jf EØS-loven 27.11.1992 nr 109, sist endret 11.04.2014 nr 11 med ikrafttredelse fra 12.04.2014, jf § 2, jf § 1.

Tiltaket skal vurderes i samsvar med Norges traktatforpliktelser til menneskerettighetene, jf menneskerettighetsloven 21.05.1999 nr 30, sist endret 09.05.2014 fra 01.02.2022 § 3, jf § 2 nr 3 med henvisning til FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP), jf SP artikkel 2 og 27. I HR-2021-1975-S (Fosen) har Høyesterett i Storkammer tydeliggjort de relevante verneobjekter, se avsnitt (103) til (106) slik:

(103) Staten har prinsipalt gjort gjeldende at SP artikkel 27 bare verner enkeltindivider, ikke juridiske personer eller grupper av individer. På dette grunnlaget har staten tatt til orde for at vernet ikke kan påberopes av siidaene. Her ligger det to spørsmål, og jeg ser først nærmere på hvem som er vernet etter bestemmelsen.

(104) Vernet gjelder etter ordlyden i artikkel 27 «persons belonging to such minorities». Ordlyden i denne første delen av bestemmelsen indikerer at det er enkeltindivider i en minoritet som er beskyttet. Men i fortsettelsen fremgår det at individene skal ha rett til å dyrke sin kultur mv. «in community with the other members of their group» – sammen med de andre medlemmene av sin gruppe. Dette elementet i bestemmelsen ble tilføyd for å få frem bestemmelsens kollektive preg, se Nowak's CCPR Commentary, 3. utgave, 2019 side 799-800.

(105) I tråd med dette tar Høyesterett i HR-2017-2428-A Reintallsreduksjon I avsnitt 55 utgangspunkt i at artikkel 27 verner enkeltindivider, men føyer til at vernet likevel har «et visst kollektivt preg». Videre skiller FN's menneskerettskomité ikke alltid klart mellom

beskyttelse av enkeltindivider i en minoritetsgruppe og gruppen som sådan. Jeg viser her til saken Lubicon Lake Band mot Canada (26. mars 1990, CCPR-1984-167). Klager er innledningsvis dels angitt å være «Chief Bernard Ominayak and the Lubicon Lake Band», dels «Chief Bernard Ominayak of the Lubicon Lake Band» (mine uthevninger). I punkt 33 fant komiteen at inngrepet truet «the way of life and culture of the Lubicon Lake Band».

(106) Jeg ser det etter dette slik at artikkel 27 i utgangspunktet verner individer i en minoritet. Men minoritetenes kultur utøves i et fellesskap, og vernet har derfor et kollektivt preg. For reindriften kommer dette blant annet til uttrykk ved at reindriftssamenes beiterettigheter er kollektive og ligger til den enkelte siidaen, se HR-2019-2395-A Reintallsreduksjon II avsnitt 51 med videre henvisning til Rt-2000-1578 Seiland. Siidaen er en gruppe av reineiere som utøver reindrift i fellesskap på bestemte arealer, jf. reindriftsloven § 51. Det vil på denne bakgrunn være vanskelig å trekke et skarpt skille mellom individene og gruppen.»

Om avbøtende tiltak uttaler Høyesterett i Storkammer i avsnitt (147) slik:

«Slike tiltak kan etter omstendighetene bidra til at inngrepet ikke når opp til terskelen for krenkelse.»

Videre at:

«Tiltak av denne art må eventuelt fastsettes av forvaltningen som vilkår for ekspropriasjonstillatelsen, eller det kan inntas bestemmelser om dette i skjønnsforutsetningene.» (avsnitt 152)

På bakgrunn av ovenstående er Statens vegvesen håndbøker og Miljødirektoratets veiledninger er ikke fullt ut dekkende for vurderingstemaene etter gjeldende rett.

Dette fordrer justeringer i forhold til praksis med utarbeidelse av konsekvensutredninger som omhandler reindriften.

På bakgrunn av ovenstående bes om en sakkyndigutredning basert på mandatet som følger punktene under herfra.

2. Gi en beskrivelse av planen og tiltakene

Beskrivelsen av planen og tiltakene skal omfatte:

- a. tiltakets fysiske egenskaper, lokaliseringen, arealbehov, nødvendige rivningsarbeider og arealbehovet i både bygge- og driftsfasen.
- b. de viktigste trekkene ved tiltakets driftsfase, som menneskelig aktivitet, tiltakets energibehov, energiforbruk, energiløsninger, transportbehov og typen og mengden naturressurser som vil bli brukt.
- c. et anslag over typen og mengden avfall, reststoffer, utslipp og forurensning som vil produseres i bygge- og driftsfasen.

d. hvor sårbar planen eller tiltaket er for klimaendringer og naturfarer som flom, skred, stormflo og stigning i havnivået.

Utredningene bør innhente nødvendig informasjon for å vurdere planene.

3. Gi en generell beskrivelse av reinens (rangifer tarandus) natur

Beskriv reinens fysiologiske egenskaper, hva reagerer reinen på, og hvordan reagerer reinen, og hva er konsekvensen av tapte funksjonelle beiter og trekkpassasjer.

Beskriv et godt kvalitativt habitat for reinen og egenskapene til en god levedyktig reinbestand, herunder funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer.

Beskriv hvordan reinbestanden i reinbeitedistrikt 41 er i forhold til gode bestandsforhold, beiteforhold og leveområder uten menneskelig påvirkning.

4. Gi en beskrivelse av reindriften i reinbeitedistrikt 41 Beaskades

Sett fokusområde for utredningen innen reindriften sine beiteområder.

Beskriv topografi, driftsmønster og innsatsfaktorene til reindriften, herunder

- Reinbestanden, herunder sammensetning, dyrevelferd, bærekraft i flokken mv.
- Funksjonsområder
- Trekk
- Flyttleier
- Oppsamlingsplasser
- Beiter
- Kalvingsplasser
- Oppholdssteder etter kalving
- Luftingsplasser
- Andre trivselsområder
- Naturlige hindringer som topografi og vassdrag mv.
- Fysiske naturinngrep
- Antall siidaandeler, herunder de underliggende forhold i siidaandelene
- Arbeidskapasitet i hver siidaandel og i reinbeitedistriktet
- Kunnskapsgrunnlag
- Infrastruktur til reindriften (gjerder, veier, gjeterhytter mv.)
- Utstyr
- Eventuelt

Gi en beskrivelse av rovdyrbestand og dens trekkmonster i reinbeitedistriktet.

5. Gi en beskrivelse av nåværende miljøtilstand for reindriften (0- alternativet)

Konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av den nåværende miljøtilstanden, herunder snøforhold, snøsmelting, klimatilstand, lavbeiter, flytt- og trekkpassasjer og en oversikt over hvordan miljøet antas å utvikle seg hvis planen eller tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).

Beskriv hvordan reindriften vil utvikle seg dersom tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).

Beskriv hvordan miljøtilstanden vil endre seg frem til 2050-70 og 2100.

Beskrivelsen skal bygge på tilgjengelig informasjon.

6. Gi en beskrivelse av nåværende funksjonelle beiter for reindriften

Beskriv beitesituasjonen for alle årstider. Beskriv den økologiske funksjonaliteten til hver årstid og tilgangen til gode flytt- og trekkpassasjer.

7. Gi en beskrivelse av reindriften flytt- og trekkleier

Beskriv flytt- og trekkleier for alle årstider.

8. Identifisering av negative konsekvenser

Konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive de innsatsfaktorer (jf punkt 4) som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for reindriften.

Beskrivelsen skal omfatte virkninger for reinens velferd, individnivå for reineiere og gruppenivå for reinbeitedistriktet.

Beskrivelsen skal omfatte positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige og langsiktige virkninger frem mot år 2100.

Samlede virkninger av planen eller tiltaket for reindriften i reinbeitedistriktet sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes

Virkninger over landegrensene skal også beskrives.

Gi en helhetsvurdering av reindriften funksjon i dette distriktet mot beste funksjonelle alternativ, jf punkt 3 over.

9. Forebygging av virkninger

Konsekvensutredningen skal beskrive de tiltakene som er planlagt for å unngå (holde reindriften på 0-alternativet, jf punkt 5 over), begrense, istandsette og hvis mulig kompensere for vesentlige skadevirkninger for reindriften både i bygge- og driftsfasen.

Beskrivelsen skal omfatte opplysninger om beredskap ved større ulykker, katastrofer i forhold til tiltaket og klima-krisesesonger i forhold til reindriften.

10. Metode, kilder og usikkerhet

Konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av de metodene som er brukt for å kartlegge virkningene for miljø og samfunn. Beskrivelsen skal omfatte utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler som har påvirket sammenstillingen av informasjonen og de viktigste usikkerhetsfaktorene ved utredningen.

Utredningen skal inneholde en liste med opplysninger om de kildene som er brukt i beskrivelser og vurderinger i rapporten.

11. Satses som brukes ved ekspropriasjon av reindriftsrettigheter

Beskriv hva som er typisk merarbeid ved forstyrrelser, og hva som er innsatsfaktorene for merarbeid, og hvilke kostnader påløper i den forbindelse. Ta hensyn til prisvekst. For eksempel ekstra arbeidskraft, drivstoffkostnader, maskinkostander mv. Til sammenligning opererer stiftelsen Protect Sapmi med en dagspris kr 4 892,- (09.12.2024).

13.12.2024, advokat Anja Jonassen

Statkraft SF
Tor Oxhovd Svalesen
tor.oxhovd@statkraft.com

Oslo, 18. november 2024
Ansvarlig partner: Anja Jonassen

KONSEKVENSTUTREDNINGEN ER I FEILSPOR – JURIDISK BISTAND ER NØDVENDIG, JF VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN § 13 – PROSESSVARSEL OM FOLKERETTSBRUDD, JF SP 2 OG 27

Det vises til Deres brev 23.10.2024 hvor det heter følgende:

«Vi har tilbudt distriktene som blir direkte berørt av prosjektet å ha med seg ekstern juridisk eller faglig kompetanse til møter og befaringer sammen med oss og Sweco.»

Vi tolker det som en erkjennelse på at Statkraft vil dekke juridiske kostnader. Slik forsto jeg også samtalen med deg på Teamsmøte 19.09.2024, og det har blitt uttrykt flere ganger til reindriften direkte.

Allikevel anfører Statkraft at saken på dette tidspunktet reiser saken ikke juridiske spørsmål. Dette er grunnløst fordi saken gjelder ekspropriasjon av reindriftsrettigheter, jf Grunnloven §§ 105 og 108, jf vassdragsreguleringsloven § 30, jf oreigningsloven 23.10.1959 nr 3. Beviskravet til Statkraft er «tvillaust», jf oreigningsloven § 2.

I Statkrafts prosjektbeskrivelse med konsekvensutredningsprogram 22.04.2024 heter det:

«Konsekvensutredningen skal følge metodikken gitt i Miljødirektoratets veileder M-1941 (2023) og Statens vegvesens håndbok V712 (gjelder reindrift).»

Ifølge NIBIO rapport 01.07.2024 er ikke metoden kvalitetsmessig. Oppsummeringen på side 11 beskriver det slik:

«I den gjennomgatte KU-en er det flere momenter som har mangler, og summen av disse tilsier at rapporten ikke gir et godt og samlet bilde av situasjonen for berørte reinbeitedistrikt. Sammen med nye tiltak som har kommet til i det aktuelle området vil den samlede belastningen for reindriften ikke være tilstrekkelig belyst i form av KU-rapporten som foreligger. Med ny metodikk, nye inngrep og uenighet om KU rapportens innhold kan det, for videre konsesjonsbehandling, være grunnlag for å vurdere behovet for en revidering av KU-en. Dette innebærer eventuelt også en oppdatering av arealbruksbeskrivelser og kvalitetssikring av disse i reindriften. Verdivurderinger og vurderinger av påvirkning (omfang) bør da baseres på gyldig metodikk, med en balanse av naturvitenskapelig og erfaringsbasert/lokal/tradisjonell kunnskap og der samlede virkninger i form av eksisterende og planlagte inngrep hensyntas.»

Bilag 1: NIBIO rapport, 01.07.2024

Metodikken i V712 er ikke gyldig, og den gir et feil konsekvensbilde. Der vil være uaktsomt av Statkraft SF å gå i gang med en KU basert på feil metodikk.

Konsekvensrapporten må oppfylle de vilkår som følger av SP 27, EØS-avtalens artikkel 73, samt forskrift om konsekvensutredning 21.06.2017 nr 854. Sistnevnte er en inkorporering av EØS-avtalens vedlegg XX nr 1a (direktiv 2014/52/EU) og nr 1g direktiv (2001/42/EF) og inntatt via plan- og bygningsloven kapittel 14 som forskriften stammer fra.

For at Statkraft skal få konsesjon er det krav at Konsekvensutredningen havner i riktig juridisk spor med riktige vurderinger. Swecos planer for konsekvensutredningens utarbeidelse oppfyller ikke lovens krav. Offentlige opplysninger om reindriften er ikke tilstrekkelig. En konsekvensutredning med nåværende utgangspunkt vil ikke oppfylle tvillaust-vilkåret, jf orl § 2.

Det er nødvendig med en konsekvensutredning som unngår feilene som NIBO beskriver, herunder at det utredes med riktig metode. Swecos plan for konsekvensutredning kan ikke brukes.

Saken reiser faktiske og juridiske kompliserte spørsmål. Sakskostnadsdekning er nødvendig, jf vassdragsreguleringsloven § 13. Nektelse av sakskostnadsdekning er selvstendig grunn som folkerettsbrudd, jf SP 27, SP 2, prinsippet om *effective remedy*, jf

bilag 2: NOU 2007:13 Den nye sameretten punkt 13.15 Utgiftsdekning

Sakskostnadsregelen i vassdragsreguleringsloven § 13 skal tolkes i lys av og oppfylle konsekvensforpliktelsene.

Kombinasjonen for Statkraft SF med å gå i videre prosess med planlagt konsekvensutredning fra Sweco og ikke erkjenne sakskostnadsansvar kan påberopes som grunnlag for å nekte tiltaket overfor konsesjonsmyndighetene og domstolen senere. For ordens skyld prosessvarsels dette.

Vi kan delta på et informasjonsmøte 22. november 2024 via Teams. Statkraft kan presenterer sitt opplegg. Herfra vil det bli sett på som et informasjonsmøte fra Statkraft alene.

Før videre forhandlinger og dialog mellom Statkraft og reinbeitedistriktet er det nødvendig for undertegnede å ha et møte og befaring med reinbeitedistriktet. Det bes i den anledning bekreftet at kostnadene dekkes. Vi kan estimere omtrentlige kostnader på forhånd.

Noe arbeidet er hittil pådratt i tillitt til Statnetts tilsagn om dekning av sakskostnader til arbeid med søknad og konsekvensutredning. Hittil er det nedlagt 8 timer arbeid à 3.600,- eks mva, som utgjør kr 28 800,-. Mva utgjør kr 7 200,-. Total sum er 36 000,- inklusive mva. Det bes bekreftet at faktura stor kr 36 000,- vil bli betalt av Statkraft, hvoretter vi utsteder faktura, og det bes om informasjon til EHF-faktura.

Av hensyn til informasjonsmøte 22.11.2024 og reiseplanlegging i desember måned bes om en snarlig tilbakemelding innen onsdag 20.11.2024.

Med vennlig hilsen
ADVOKATFIRMAET BRØNNER & CO DA

Anja Jonassen
advokat

18.11.2024

Statkraft SF
tor.oxhovd@statkraft.com

Oslo, 23. april 2025
Ansvarlig partner: Anja Jonassen

**KOMMENTARER TIL KONSEKVENsutRENDING 03.04.2025 FRA SWECO
VEDRØRENDE ALTA KRAFTVERK AGGREGAT 3 – REINBEITEDISTRIKT 41
BEÅSKADES**

Det vises til oversendelse av revidert konsekvensutredning av 03.04.2025. Det er en lang og grundig utredning, men den har dessverre ikke svart på våre problemstillinger, og det bes om at utredningen sendes tilbake til Sweco for en ny vurdering.

KU-en utreder ikke reindriftens hovedbekymring. I møte 17.12.2024 ble det bedt spesifikt om at det utredes *hvorvidt tiltaket medfører vesentlig skade*, jf vårt mandat 17.12.2024 kl 10.00. «Vesentlig skade» på individ, gruppe- og dyrevelferdsnivå skal vurderes opp mot sumvirkninger, historisk beitetap, historisk tap av flytt- og trekkleier, reinens trivsel, forventede klimaendringer, og i forhold til relevante og tilgjengelige avbøtende tiltak, jf HR-2021-1975-S, jf forskrift 21.06.2017 nr 854 om konsekvensutredninger, jf EØS avtalen vedlegg XX nr 1a (direktiv 2014/52/EU) og nr 1 g (direktiv 2001/42/EF). Uten en utredning av reindriftens hovedbekymring kan en ikke legge til grunn at utredningen er tilstrekkelig. Utredningen følger heller ikke lovverkets beviskrav, og er lite konkret.

Uten at en uttømmende kan gå inn i alle mangler nevnes for eksempel at det på side 68 i KUen heter:

«D41 opplyser om at det er stor fare for sammenblanding.»

Det riktig, men risikoopplysningen er ikke undersøkt noe videre. Reineierne opplyser de må gjete ekstra under byggeperioden for å redusere risiko for sammenblanding og dominoeffekter fra andre. Risikoen rundt Kingsrose Mining, E 45 Kløfta mfl. tiltak i forhold til distrikt 41 Beåskades reineiere vurderes heller ikke. Videre er heller ikke opplysningene som D 41s reineiers ga i møte 17.12.2024 om historiske inngrep og sumvirkninger gjengitt eller vurdert i rapporten.

KUen synes ikke å oppfylle forskrift om konsekvensutredning § 10, som vårt mandat 17.12.2024 er i overenstemmelse med, og som sier hva som skal utredes. KUen tar også på en teknisk måte vekk sumvirkningsvurderinger gjennom definisjonen av 0-alternativet, jf punkt 1.7.1 (side 19), og lar problemstillingen forsvinne uten at det er grunnlag for det.

Reindriften har ikke tillitt til utredningen. Utredningen kan ikke brukes til å oppfylle *effective remedy*-terskelen, jf SP 2 og EMK art 13, og heller ikke en SP 27-prøving, når myndighetene skal vurdere saken.

Det tar forbehold om flere innsigelser til konsekvensutredningen av 03.04.2025.

Manglene ved utredningen kan ved enkle tiltak rettes opp ved at gjennomføres en utredning henhold til reindriftens hovedbekymring om undersøkelse av «vesentlig skade» og vårt mandat 17.12.2024.

Deres tilbakemelding imøteses.

Med vennlig hilsen
ADVOKATFIRMAET BRØNNER & CO DA

Anja Jonassen
advokat

23.04.2025

Statkraft SF
tor.oxhovd@statkraft.com

Oslo, 18. august 2025
Ansvarlig partner: Anja Jonassen

SVAR PÅ SWECOS INNSPILL 09.06.2025
5. REVISJON KONSEKVENSTRENDING AV SWECO VEDRØRENDE ALTA
KRAFTVERK AGGREGAT 3 – REINBEITEDISTRIKT 41 BEÅSKADES

Det vises «Svar på kommentarer fra D41 i brev 23.04.25» som er datert 09.05.2025, men hvorefter det under fremgår at det 05.06.2025 er gjort «Oppdateringer etter alle innkomne innspill». Vi legger at svaret er datert 09.06.2025.

Sweco anfører at det ikke forstår hovedbekymringen. I brev 23.04.24 ble konkludert med at reindriftens hovedbekymring er at «vesentlig skade» ikke utredes. Vårt mandat 17.12.2024 viser hva som må utredes for å kartlegge hvorvidt tiltaket medfører «vesentlig skade». Mandatet er i overensstemmelse rettsutviklingen om hva som er relevant å vurdere og med Landbruks- og matdepartementets veileder om konsekvensutredning i arealinngrepsaker i reindriftsområder (M-0758 B).

«Sweco oppfatter innspillene i brevet fra 23.04.2025 er av generell karakter og dermed ikke gir grunnla for større opprettinger.»

Sweco misforstår.

Forskrift 21.06.2017 nr 854 om konsekvensutredninger og SP 27 oppfylles ikke ved den utredningen som nå foreligger.

Med vennlig hilsen
ADVOKATFIRMAET BRØNNER & CO DA

Anja Jonassen
advokat

18.08.2025

Advokatfirmaet Brønner og Co DA
v/ Anja Jonassen

Deres ref

Vår ref

Dato

25/1863-

20. mars 2025

Kvalitetssikring av konseptvalg E45 Kløfta - utredning av konsekvenser for reindrift

Samferdsdeparterementet viser til brev med vedlegg av 13. mars 2025 fra Advokatfirmaet Brønner & co, som representerer reinbeitedistriktet 41 Bèaskades, om konsekvensutredning av reindrift i forbindelse med planleggingen av E45 Kløfta.

I brevet stilles «krav til konsekvensutredning av tiltakets konsekvenser for reindriften før byggestart.» Det påstås videre at «[k]onsekvensene for reindriften ble ikke utredet da kommunen vedtok reguleringsplan i 2018 for tiltaket.»

For E45 Kløfta ble reguleringsplan vedtatt i 2018. Konsekvensutredning (heretter KU) er gjennomført for fagtemaene naturmiljø og landskapsbilde. Det ble valgt å ikke gjennomføre KU for reindrift, selv om det er reindriftsinteresser i planområdet. Statens vegvesen begrunnet valget med at det ikke er flyttleier, trekkveier eller andre installasjoner for reindriften innenfor planområdet, at arealinngrepet i beiteland er lite og at en del av veg i dagen går på eller like ved siden av eksisterende veg. Planleggingen og utbyggingen av E45 Kløfta ble på denne bakgrunn vurdert til å ikke ha slik effekt på reindriften at det utløste behov for en formell KU for reindrift.

Krav om KU for reindrift har ikke blitt fremmet tidligere i planleggingen hvor dette har vært naturlig, hverken i planprogramprosessen eller i høringen av reguleringsplanen. Det har imidlertid vært løpende dialog mellom Statens vegvesen og reinbeitedistriktet om flere utfordringer med utbyggingen. Blant annet har et massedeponi blitt tatt ut av planen etter innvendinger fra reinbeitedistriktet.

I stedet for formell KU for reindriften har Statens vegvesen i grunnervvervsprosessen foreslått at det utarbeides en reindriftsfaglig utredning. Samtidig er det av Advokatfirmaet Brønner & co utarbeidet et mandat til sakkyndigutredning som vil kunne dekke de fleste vurderingstemaene i både en slik utredning Statens vegvesen foreslår og en formell KU.

Uavhengig av fremgangsmetode, er det viktig for Samferdselsdepartementet at berørte parter er hørt og at konsekvensene av utbyggingen er tilstrekkelig utredet. Om partene er enig en slik reindriftsfaglig utredning med utgangspunkt i mandatet for å avdekke mulige negative konsekvenser for reindriften og tiltak for å avbøte negative konsekvenser, vurderer Samferdselsdepartementet at det kan være hensiktsmessig løsning.

Til orientering er Statens vegvesen gjort kjent med at Samferdselsdepartementet har mottatt brev med vedlegg av 13. mars 2025 og med svaret som gis her.

Med hilsen

Hans Einar Nerhus (e.f.)
avdelingsdirektør

Bent E. Skogen
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Statens vegvesen
Statsministerens kontor

Oslo, 10. mars 2025
Ansvarlig partner: Anja Jonassen

MANDAT til sakkyndigutredning av reinbeitedistrikt 41 Beaskådes

1. Innledning

Saken gjelder reinbeitedistrikt 41 Beaskådes.

Det bes om en sakkyndigutredning basert på mandatet som følger under.

2. Den rettslige rammen for mandatutføringen

Det følger av Grunnloven § 108 at:

«Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at det samiske folket, som urfolk, kan tryggje og utvikle språket sitt, kulturen sin og samfunnslivet sitt.»

Å «tryggje» (...) kulturen innebærer at effektiv håndheving av reindriftens rettigheter i tråd med SP artikkel 27, jf artikkel 2, jf Grunnloven § 92, jf HR-2016-2554-P (Holship) avsnittene (62) til (64). Konvensjonsrettighetene gir horisontalt vern mot Statens vegvesen inngrep mot reindriften, jf Rt 2013 side 2013 og Rt. 2015 side 93 avsnitt 59. Rettighetene er dels av prosessuell og dels av materiell art.

Plan og tiltak skal undersøkes mot reindriften, jf forvaltningsloven §17.

Planer og tiltak om utvikling av større veiprosjekter er omfattet av reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 14, jf forskrift om konsekvensutredning §§ 8, 9 og § 10, jf vedlegg 1 og 2.

Veiprosjekt (E 45 Kløfta, Alta kommune) er beregnet til å koste 1700 millioner (2024 kr).

Forskrift om konsekvensutredning er fastsatt ved kgl.res. 21.06.2017 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven), jf kapittel 14.

Forskrift om konsekvensutredning er en inkorporering av EØS-avtalen vedlegg XX Miljø 1a (direktiv [2011/92](#) som endret ved direktiv [2014/52](#)) og nr. 1g (direktiv [2001/42](#)).

Et tiltak eller prosjekt skal ikke komme over terskelen for vesentlig skade for reindriften, jf SP 27. I HR-2021-1975-S (Fosen) har det vært rettsavklaring omkring terskelen og hvordan unngå vesentlig skade.

Konsekvenser skal vurderes på individ- og gruppenivå, jf avsnitt (106) hvor det heter:

«Jeg ser det etter dette slik at artikkel 27 i utgangspunktet verner individer i en minoritet. Men minoritetenes kultur utøves i et fellesskap, og vernet har derfor et kollektivt preg. For reindriften kommer dette blant annet til uttrykk ved at reindriftssamenes beiterettigheter er kollektive og ligger til den enkelte siidaen, se HR-2019-2395-A Reintallsreduksjon II avsnitt 51 med videre henvisning til Rt-2000-1578 Seiland. Siidaen er en gruppe av reineiere som utøver reindrift i fellesskap på bestemte arealer, jf. reindriftsloven § 51. Det vil på denne bakgrunn være vanskelig å trekke et skarpt skille mellom individene og gruppen.»

Videre i op.cit Høyesterettsdom skal sumvirkninger integreres, jf avsnitt (119) hvor det heter:

«På denne bakgrunn er min konklusjon at det vil foreligge en krenkelse av rettighetene etter SP artikkel 27 dersom inngrepet fører til vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse. Inngrepet kan i seg selv ha så store konsekvenser at det foreligger brudd. Men innvirkningen trenger ikke å være så alvorlig som i Poma Poma-avgjørelsen, hvor tusenvis av husdyr var døde som følge av myndighetstiltak, og klageren var blitt tvunget til å forlate sitt område. Inngrepet må videre ses i sammenheng med andre tiltak, både tidligere og planlagte. Den samlede effekten av tiltakene er avgjørende for om det foreligger krenkelse, jf. Jouni Länsman mfl. mot Finland I (CCPR-1995-671) punkt 10.7»

Videre i op.cit Høyesterettsdom skal avbøtende tiltak vurderes, jf avsnitt (147) hvor det heter:

«at avbøtende tiltak fra myndighetene eller eksproprianten som reduserer ulempene ved et inngrep, i utgangspunktet må tas i betraktning ved vurderingen av om artikkel 27 er krenket. Slike tiltak kan etter omstendighetene bidra til at inngrepet ikke når opp til terskelen for krenkelse.»

Tiltaket skal vurderes i samsvar med SP 27 og Norges EØS-traktatforpliktelser, jf EØS-loven 27.11.1992 nr 109, sist endret 11.04.2014 nr 11 med ikrafttredelse fra 12.04.2014, jf § 2, jf § 1.

Tiltaket skal undersøkes i forhold til forannevnte, jf forvaltningsloven § 17.

Mandatet er utarbeidet med bakgrunn i forskrift om konsekvensutredning og reindriftens særskilte forhold.

3. Gi en beskrivelse av planen og tiltakene

Beskrivelsen av planen og tiltakene skal omfatte:

- a. tiltakets fysiske egenskaper, lokaliseringen, arealbehov, nødvendige rivningsarbeider og arealbehovet i både bygge- og driftsfasen.
- b. de viktigste trekkene ved tiltakets driftsfasen, som menneskelig aktivitet, tiltakets energibehov, energiforbruk, energiløsninger, transportbehov og typen og mengden naturressurser som vil bli brukt.
- c. et anslag over typen og mengden avfall, reststoffer, utslipp og forurensning som vil produseres i bygge- og driftsfasen.
- d. hvor sårbar planen eller tiltaket er for klimaendringer og naturfarer som flom, skred, stormflo og stigning i havnivået.

Utredningene bør inneholde nødvendig informasjon for å vurdere planene og tiltaket.

4. Gi en beskrivelse generell av reinens (rangifer tarandus) natur

Beskriv reinens fysiologiske egenskaper, hva reagerer reinen på, og hvordan reagerer reinen.

Beskriv et godt kvalitativt habitat for reinen og egenskapene til en god levedyktig reinbestand, herunder funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer.

Beskriv hvordan reinbestanden i reinbeitedistrikt 41 Beåskådes er i forhold til gode bestandsforhold, beiteforhold og leveområder uten menneskelig påvirkning.

5. Gi en beskrivelse av reindriften i reinbeitedistriktet

Sett fokusområde for utredningen innen reinbeitedistriktets grenser.

Beskriv topografi, driftsmønster og innsatsfaktorene til reindriften, herunder.

- Reinbestanden
- Funksjonsområder
- Trekk
- Flyttleier
- Oppsamlingsplasser
- Beiter
- Kalvingsplasser

- Oppholdssteder etter kalving
- Luftingsplasser
- Andre trivselsområder
- Naturlige hindringer som topografi og vassdrag mv.
- Fysiske naturinngrep
- Antall siidaandeler
- Arbeidskapasitet i hver siidaandel og i reinbeitedistriktet
- Kunnskapsgrunnlag
- Infrastruktur til reindriften (gjerder, veier, gjeterhytter mv.)
- Utstyr
- Eventuelt

Gi en beskrivelse av rovdyrbestand og dens trekkmonster i reinbeitedistriktet.

6. Gi en beskrivelse av nåværende miljøtilstand for reindriften (0- alternativet)

Konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av den nåværende miljøtilstanden for reindriften, herunder snøforhold, snøsmelting, klimatilstand, lavbeiter og en oversikt over hvordan miljøet antas å utvikle seg hvis planen eller tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).

Beskriv hvordan reindriften vil utvikle seg dersom tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).

Beskriv hvordan miljøtilstanden vil endre seg frem til 2050-70 og 2100.

Beskrivelsen skal bygge på tilgjengelig informasjon.

7. Gi en beskrivelse av nåværende funksjonelle beiter for reindriften

Beskriv beitesituasjonen for alle årstider. Beskriv den økologiske funksjonaliteten til hver årstid og tilgangen til gode flytt- og trekkpassasjer.

8. Gi en beskrivelse av reindriften flytt- og trekkleier

Beskriv flytt- og trekkleier for alle årstider.

9. Identifisering av negative konsekvenser

Konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive de innsatsfaktorer (jf punkt 5) som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for reindriften.

Beskrivelsen skal omfatte virkninger for reinens velferd, individnivå for reinieiere og gruppenivå for reinbeitedistriktet.

Beskrivelsen skal omfatte positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige og langsiktige virkninger frem mot år 2100.

Samlede virkninger av planen eller tiltaket for reindriften i reinbeitedistriktet sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes

Gi en helhetsvurdering av reindriften funksjon mot beste funksjonelle alternativ, jf punkt 5 over.

10. Forebygging av virkninger (avbøtende tiltak)

Konsekvensutredningen skal beskrive de tiltakene som er planlagt for å unngå (holde reindriften på 0-alternativet, jf punkt 6 over), begrense, istandsette og hvis mulig kompensere for vesentlige skadevirkninger for reindriften både i bygge- og driftsfasen.

Beskrivelsen skal omfatte opplysninger om beredskap ved større ulykker, katastrofer i forhold til tiltaket og klima-krisesesonger i forhold til reindriften.

11. Metode, kilder og usikkerhet

Konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av de metodene som er brukt for å kartlegge virkningene for miljø og samfunn. Beskrivelsen skal omfatte utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler som har påvirket sammenstillingen av informasjonen og de viktigste usikkerhetsfaktorene ved utredningen.

Utredningen skal inneholde en liste med opplysninger om de kildene som er brukt i beskrivelser og vurderinger i rapporten.

12. Satser som brukes ved ekspropriasjon av reindriftsrettigheter

Beskriv hvilke satser som brukes i forbindelse med merarbeid.

Merarbeid i form av administrasjon og møter.

Merarbeid i reindriftsutøvelsen.

13. Avslutning og konklusjon

Hva er skadene for reindriften på individ og gruppenivå ?

Hva er sumvirkningene for reindriften på individ og gruppenivå?

Kan de avbøtes?

Hvordan kan de i så fall avbøtes fra tiltakshavers side?

Kompensasjon av beitetap, merarbeid og merkostnader til reindriften?

Evt?

Oslo, den 10.03.2025

ADVOKATFIRMAET BRØNNER & CO DA

Anja Jonassen
advokat